

IRIMIA

A terra vai dando froito por si mesma

ANO XXIX • Nº 787 - Do 27 abril ao 10 de maio de 2009

LABREGO O ÚLTIMO!!!

**O LEITE GALEGO A TIRAR
A DISTRIBUCIÓN CO FRANCÉS
A MEDRAR**

A foto que fala

China, un ano despois do terremoto de Sichuan. Un home volve á súa casa no medio das ruínas.

O trasno The amablingua

Daniel López Muñoz

Xa viña sendo time de que el new president descubrise the magic solution to the cosa de la lengua no Galician Country.

The solution é o chamado “castrapo enriquecido”, al que también chaman “eurocastrapo”, “triglosia feijooooana”, amablingua, “galcasinglish” ou, na Galicia Sur, simplemente “feixoada”.

Basically consiste en ser amables. You are moi amable, in such a way que no ofendas a nobody arround. Because the cosa es no imponer, e se ti escolles one language –only one, ollo!- ti andas imponiéndote que nin a milk! So, first asunto: amabilidade, gentleness e, especially, never, never, never, mesmo nunca, fales only in the regional idioma. The second cosa vén sendo a closing down das galescolas, que finally serán substituídas by “trilingüelas” (not “bi”, but “tri”), to properly ensinar the new lengua.

This is, efectivamente, the solution to the cuadratura of the circle: combinar a “soberanía lingüística” dos pais, with the

deber of promoting e facer normal o galego, sin ofender a la lengua de Rosa Díaz, and also co obxectivo de trilingüizar aos nenos and little girls.

So, a nai escolle, e choose o que choose, sempre ficará happy, ya que a súa escolla is included in the eurocastrapo. In fact, this feixoada is the “tres in one”, very inclusive and amabilismo.

At the same time, the Xunta resolverá o “problem” educativo, sen que such a thing lle supoña un quebranto presupuestario. Efectivamente, as a matter of fact, o novo language non ten a very precise normas, and predomina a única and conocida only norma do “tanto ten, ti vai disimulando”, que se complementa coa de “never rained que non escampara”. Así, the teachers training is going to ser very barrato, barrato, cal carpet of magrebí.

And, by the way, if non caíches na conta, este artículo is the first one written in the new idioma. Buena luck and remember o que di the song: non te warrees, be happy, tra,la,la,la,la,la,la,la,la....

Editorial Labrego o último

A evolución do mercado europeo e do sector lácteo está a poñer ao borde da creba ao medio rural. Neste sector endebedado é a hora de facer política de altura. Tal como recentemente se reclamaba desde o sindicato labrego galego ao goberno entrante na Xunta, precísase un plan de choque para enfrontar unha situación insostible. Números cantan: algúns gandeiros están vendendo o seu leite a dezaseis céntimos o litro para ser transformado en leite en po, cando producir un litro de leite ten un custe medio que pasa dos 30 céntimos.

Política de altura, dicimos, porque, revestido de mercado único e de euro-verborrea, estase dando un fenómeno gravísimo que altera o mercado: trátase dun “dumping”, amparado polas políticas agrarias e comerciais, e consiste en rebentar o mercado mediante nunha entrada masiva de leite de fóra –de menor calidade e sen a debida transparencia de cara ao consumidor-, a prezos baixos, a través sobre todo das denominadas “marcas brancas” dos grandes distribuidores comerciais.

A indignación do sector lácteo contra Europa ten unha longa traxectoria eu un pano de fondo: como

resultado das malas negociacións realizadas no seu momento, ao Estado Español (no que Galicia é de longo a maior productora) se lle limitou a produción moi por debaixo do seu nivel de consumo. O mercado español é

revestido de euro-verborrea, estase dando un fenómeno de “dumping” que altera o mercado

deficitario en leite, pois teno que importar, pero a Galicia non se lle deixou aumentar esa produción cara ao seu “mercado natural”. É a historia, tantas veces repetida na Irimia do “condenados a permanecer ananos”.

Un plan, ademais, que asegure que os pequenos e medianos produtores –que son os que manteñen un medio rural económica e ecolóxicamente vivo- no sufran as consecuencias dos posibles recortes de produción e cambios no sector pola superación do sistema de cotas.

A política agraria non se pode basear só en criterios economicistas ou productivistas, porque hai moitos outros valores en xogo. Medidas como favorecer a produción leiteira menos intensiva e máis autónoma, a base de forraxes locais e pastos permanentes, ten efectos medioambientais e demográficos positivos, sen esquecer o enorme valor dunha sociedade que se asente sobre o principio da soberanía alimentaria.

Rumores de esperanza

Xan Guillén

Se cadra non coñecedes a Xosé Luís Rivas e Baldomero Igrexas ou polos seus nomes non te dás de conta de quen son pero se che digo Mero e Mini xa podes darte de conta. Mini e Mero son vellos amigos nosos. Levan anos acompañándonos nas Romaxes co seu grupo a Quenlla. Eles por si mesmos xa son motivo para un cento de Rumores de Esperanza. O que fai que eu os traia hoxe aquí é que o seu traballo foi recoñecido co premio Pedrón de Ouro. Supoño que xa sabedes a noticia e que xa sodes conscientes dos méritos que están a facer para a recuperación dun dos grandes tesouros galegos (a música tradicional e popular). Dende este curruncho darlle os parabéns a estes amigos nosos e dicir que merecen moitos máis premios e que xa nos tarda volvelos escoitar en Aguiño dentro duns meses. Falando de Aguiño. Acabo de ver o medallón da Romaxe. Creo que está ben chulo. Mandounos o deseño Xabi Blanco por mail. Xa vos podo adiantar como exclusiva mundial que este ano vai de peixes. Sendo en Aguiño tamén podería ir de percebes pero parece que ás cabezas pensantes da Romaxe non lles pareceu moi irimego. Os peixes están ben e ademais nos lembran ás sardiñas que fan tódolos anos os amigos de alí. Para que logo non digan que só falo nesta sección de nós. Outra boa nova (canto menos para min) é que Jiménez Losantos marcha da Cope. Se cadra é unha boa noticia. Quen sabe!

1

3

2

4

A peneira

1

No aniversario da **REVOLUCIÓN DOS CRAVOS**, lemos "Contra Salazar" de F. Pessoa, denuncia lúcida antes da súa morte prematura (1935). Sufriu a ditadura 7 anos, dende o golpe militar que rematou coa I República portuguesa (1926). Cativado ao comezo, axiña se sentiu coma outros, enganado polo "Estado Novo". O mesmo noxo pola guerra que abrollou, no 6º cabodano da de Iraq, na presentación da Marcha Mundial pola Paz e a Non-Violencia, que comeza o 2 de outubro en Nova Zelandia para rematar aos 3 meses nos Andes, convocada por 70 organizacións galegas, que xunto con Portugal forman a submarcha Galaico-Portuguesa, que, dende Fisterra, cun acto, vai a Compostela, sede dunha celebración ecuménica, e A Coruña con concertos pola paz, Ferrol, Lugo, Ourense, Vigo, Viana do Castelo, Braga, Porto, Coimbra, Lisboa, Setúbal e Évora, ata Madrid para engrosar ó tronco principal da MM.

2

A AGRICULTURA ECOLÓXICA ocupou no 2008 12.000 has., facturando un 10% máis. A consolidación obriga á loita contra praguicidas, pesticidas, exceso de produtos químicos, etc., acadando unha máis integrada que axude á saúde. O 70% da facturación ecolóxica é do sector lácteo. Producimos o 60% do leite ecolóxico que se consume no estado. Pero son as castañas e o mel os que teñen máis saída no mercado internacional, destinándose un 90% a Francia, fronte ao 5% das castañas que se venden aquí. Está a investigarse o mel monofloral, de castiñeiro, silva, queiroga, etc., coma alimento nutritivo e saudable. Hai labregos/as que os serven a domicilio, como a cooperativa "Consumo Consciente Árbore", dende a súa sede de Vigo (986233497/ 607613641) ou os labregos de Rairiz da Veiga de Ourense (988302171), co que eles producen. Mentres segue a loita contra os transxénicos.

3

O día 26 é o cabodano do médico de Vigo, **CARLOS CRISTOS**. O seu compromiso segue con nós co sorriso de sempre. A enfermidade non puido con el. Partillounos a súa doenza incurábel no filme "As ás da vida" de Toni Canet. Unha fita cargada de emoción que se converte nunha aposta pola vida. En tres longos anos de rodaxe, Carlos con toda serenidade, vai enfrontándose a unha atrofia sistemática múltiple, que o invalidou para moitas actividades da vida. A forza que transmite non se improvisa é o froito dunha vida exemplar, na profesión coma educador da saúde, a través dos medios, cooperante en Rwanda, xeneroso e optimista no traballo e no lecer. Toda esta maxia cativa nun filme que contaxia entusiasmo e agradecemento á vida. Na foto a súa rodaxe na Monte de Santa Tegra de A Guarda.

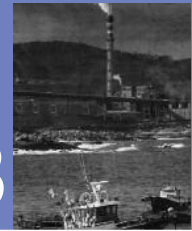
4

A Coruña, á fin, uniuse ao Consorcio das **MARINAS**, que suma 10 concellos e 400.000 habitantes. Moi poboados, polo custo de pisos na capital e crecemento da inmigración na periferia. Van mellorar os servizos da auga e lixo, o saneamento da Ría do Burgo, pechada ao marisqueo 2 anos... Arteixo, onde constrúen o Porto Exterior, non ten auga para o polígono de Morás, que aspira ser o máis grande. Cómpre a implicación das institucións. Houbo prepotencia da capital, así no aproveitamento e traslado da auga do encoro de Cecebre, con expropiacións e desfeitas arreo para as aldeas de Abegondo, algunha sen saneamento. Co Primeiro Plan de Transporte, que baixa tarifas un 63%, coa tarxeta para toda Galiza, e reduce a chegada á capital de 27.000 coches. O publico consome 6 veces menos por viaxe có transporte privado, que ocasiona un terzo das emisións de CO2. Andando, sen coche, aforramos 1000 millóns de litros por ano. Na foto, "O Paraugas" do Burgo.

6

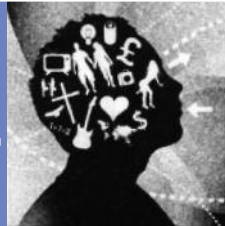
8

5

7

Alfonso Blanco Torrado

5

Hai 5000 galegos, dos cales 1300 nen@s, con autismo diagnosticado: dificultades verbais e de sociabilidade, etc. **AUTISMO** Galicia integra 11 asociacións, que atenden a 650 persoas, coa colaboración de 230 profesionais. Unha delas, Aspanaes, abriu en As Pontes un centro con 5 nenos/as, na foto. Para coñecerlos, hai un cómic maravilloso: "María y yo" (Ed.. Astibberri): a experiencia do autor, Miguel Gallardo, coa filla, autista, de 12 anos, derrubando barreiras e complexos dos lectores, cunha María tenra e comunicativa. Un tratado para entendelos, dende a comprensión e o rigor. O diagnóstico medrou por 6, un 500%, polo coñecemento que hai agora da trastorno. Unha mestra, nai de xemelgos autistas, expón nunha web, o método, para ensinalles a comunicarse a través de fotografías co xesto da boca ao producir sons e xogos: www.metodoadryna.com. Os autistas pensan con imaxes, non verbalmente.

6

170 granxas da Terra de Melide poden desaparecer, porque Leche Pascual deixou de recollerlles **O LEITE**. En 13 anos pecharon 54.135 granxas, pero a produción media/ano multiplicouse por 7. Son 4271 explotacións con máis de 183.000 vacas. Segue importándose leite francés, a prezos máis baixos co seu custo. O 52% da leite envasada comercialízase a través de marcas brancas, xeradas polas distribuidoras. Na foto, a secretaria do Sindicato Labrego, Carme Freire, nunha protesta contra esta desfeita. Os produtos agrarios e gandeiros, en destino vendéronse un 500% máis ca en orixe, que é un 20% menos ca no 2004. Producila custa 38 céntimos (para ser rendíbel debía ser a 42, e están a entregala a 26/28). O comercio especula: o 30% (3000 tas.) destinada a leite en pó, a 0,16 €, as industrias véndena líquida. Un terzo do consumo procede das importacións.

7

Ocupamos o posto 107º en innovación entre 146 rexións da UE dos 15. Portugal, o 123º, pero Madrid é o 34º, Catalunya o 54º, Andalucía o 74º e Euskadi o 93º. Hai campos nos que se traballa arreo: o Centro de Investigación Biomédica de Bergondo, que dirixe o humanista Ramón Cacabelos, loita pola vacina anti-alzheimer para o 2010, o **DÍA DO CIENTÍFICO**, ao tempo que Zeltia elabora un fármaco contra esta e outras enfermidades dexenerativas, coma a parálise supranuclear que afecta a 10 de 100.000 veciños. O 23 é o **DÍA DO CIENTÍFICO**, dedicado a Isidro Parga Pondal, creador do mapa xeolóxico de Galiza, e pioneiro do Instituto Mineralóxico de Laxe, cando no Ferrol se celebra a XIX Xuntanza "Luís Freire" de mozos/as investigadores, o 1 e 2. Outros emigraron coma o chairego Manuel Carreiras, elixido para coordinar 70 investigadores en alzheimer, dislexia..., no Instituto de Neurociencia de Euskadi.

8

XOVE reivindica o dique norte do porto de San Cibrao, hipotecado por Alcoa, que produce o 57% do aluminio estatal e o 9,3% europeo, con 1200 empregos directos e 800 indirectos. A única que produce alúmina. Esta apertura incrementaría as posibilidades da Mariña. Alcoa, socia de Inespal da Grela, fornece de materia prima á xemelga, Perfialsa da Coruña, coa que acada o 70% do estado. Está a esixir un prezo razonábel de MWh, pois consumen o 2,1% da electricidade do país. E con Inespal 30 millóns m³/ano de auga, coma unha cidade de 328.000 h., gastando 250l./día, recollida do encoro e concesións dos ríos. Filtra fluor, xofre, CO₂, lodos vermellos, e foi condenada a indemnizar a 51 veciños por 4 anos de contaminación: vexetación, fincas... 1 millón de tas. van ao encoro lindante no ano.

Política

Necesario tempo de barbeito

Pedro Pedrouzo Devesa

Mentres comeza a dar os seus primeiros pasos o novo goberno galego, BNG e PSOE están sumidos nun proceso de reflexión interna. Unha reflexión que lles debe conducir a buscar un novo líder e a pensar sobre o seu ideario político. Dá a impresión de que o resultado nas dúas formacións levará a candidatos de transición, candidatos que axuden aos seus partidos a pasar esta travesía no deserto que lles espera a PSOE e BNG despois de perder, inesperadamente, o goberno da Xunta. Unha travesía dura pero necesaria, pola que todos os partidos pasan periodicamente, e que como barbeito necesario, serve para renovarse, para repensar erros e acertos, formas e idearios, programas e ideas que aportar á política. O barbeito non é un tempo ocioso, nin convirte un terreo en ermo, senón que o prepara e revitaliza para a súa vindeira posta a punto, para volver ser produtivo cando faga falla.

Unha política que, por certo, ten certa tendencia á anorexia. Somos unha sociedade con escasa capacidade para participar directamente nos asuntos públicos.

Cústanos facer chegar as ideas e suxestións que cadaquén ten no eido que coñece, e que son menos evidentes do que a maioría pensa. Ese viveiro de ideas, que só aparecen cando cada un se enfrenta coas dificultades económicas, laborais, organizativas, ambientais, educativas ou sanitarias do seu traballo, son básicas para alimentar a política nos partidos e nas sociedades.

Non é estrano ver como os partidos que recobran a oposición volven achegarse á rutina dos demais cidadáns, unha vez abandonados os despachos que os tiveron ocupados xestionando a máquina pública. Moi pouca xente é consciente do difícil que resulta tripulala. Liberados dese pesado timón, os políticos teñen a oportunidade de recobrar o pulso á sociedade.

Os partidos políticos, como leiteo natural polo que flúe a organización do espazo público dunha sociedade, necesitan ese alimento para que a política non se convirte en simple tarefa de liberados e profesionais da política remisos a abandonar as cadeiras que tanta suor lles custou acadar. A enorme e necesaria burocracia que construímos non debe ocultar que o que non serve ao pobo nin serve nin é para o pobo.

A nosa sociedade ten certa
tendencia á anorexia política.

O Peto do Santo Antón

Rubén Aramburu

Hai anos puíden falar con Dom Helder Câmara, o bispo de Recife, no Brasil do que se celebra o centenario do seu nacemento. Foi en Compostela, durante a visita do Papa. Estaba moi velliño e enfermo e os demais bispos apenas reparaban nel. Cando miraba tantos milleiros de mozos movía as mans tremementas e dicía: muita esperanza, tanta esperanza! Durante os anos que foi bispo durmiu nun pequeno cuarto que había na sancristía dunha parroquia. Calquera podía ir petar a súa porta e a calquera hora. Contan que durante a ditadura militar colleron preso a un veciño e estaban a torturalo cando chegou don Hélder de mañanciña, berrando que era seu cuñado, e ceibárono. Seu compromiso cos pobres foi tan radical que el mesmo parecía un pobre, era un pobre, pero cheo de Deus. Agora leo unha letriña súa, chea de tenrura e que sabe a Pascua:

“Tem pena, Senhor,
tem carinho especial,
com as pessoas muito
lógicas, muito práticas,
muito realistas, que se
irritam com quem crê
no cavallinho azul”

E xa estamos listos para plantar as nosas tendas no colexio das Filipenses en Arousa na 36 Pascua Xoven, os días 23, 24 e 25 de abril. Este ano vai de ecoloxía e fraternidade coas criaturas e coa terra. No cartaz un mundo verde e azul reza: Querido amigo, son parte de ti!! Obradoiros, faladoiros, oracións, testemuñas, perdón, festa e música para mozos de tantos lugares. Celebraremos aló o avril dos cravos cun Grándola Vila Morena de esperanza, con tantos mozos. Canta esperanza, muita esperanza.

O CARRABOUXO por ROBE LOIS

Máis de trescentos teólogos e teólogas así como animadores e responsables de comunidades de base do estado español fixeron público este documento. Resulta revelador do momento que vivimos e tivo certo impacto nos medios, aínda que en poucos se reproduciu na súa integridade.

Sabemos ben que apenas hai infernos nesta terra onde non destaque a presenza calada de misioneiros ou de cristiáns que dan ao mundo o verdadeiro rostro da Igrexa.

A eles dirixímonos principalmente.

1.- A Igrexa foi definida desde antigo como santa e pecadora, “casta prostituta”. Crises graves non faltaron nunca na súa historia e a actual pode doernos, pero non sorprendernos. Toda crise é sempre unha oportunidade de crecemento, se sabemos nestes momentos “non avergoñarnos do Evanxeo” e amar á nosa nai. Sabendo que o amor a unha nai enferma non consiste en negar ou disimular a súa enfermidade, senón en sufrir con ela e por ela. Se desexamos unha Igrexa mellor non é para militar no club dos mellores, senón porque o evanxeo de Deus en Xesús Cristo merécea.

2.- Non hai aquí espazo para longas análises, pero parece claro que a causa principal da crise é a infidelidade ao Vaticano II e o medo ante as reformas que esixía á Igrexa. Xa durante o Concilio fixéronse durísimas críticas á curia romana. Máis tarde Paulo VI intentou pór en marcha unha reforma desa curia, que esta mesma bloqueou. É moi fácil despois converter un papa concreto na cabeza de turco dos fallos da Curia. Por iso preferimos expresar desde aquí a nosa solidariedade con Beito XVI, a nivel persoal, e a pesar

Somos conscientes de que este escrito é un procedemento extraordinario, pero parécenos que tamén é extraordinaria a causa que o motiva: a perda de credibilidade da institución católica que, en boa parte, é xustificada e que os medios de comunicación converteron xa en oficial, está alcanzando cotas preocupantes. Este descrédito pode servir de escusa a moitos que non queren crer, pero é tamén causa de dor e desconcerto para moitos crentes.

das diferenzas que poidan existir en aspectos ideolóxicos: porque sabemos que os papas non son máis que pobres homes coma todos nós, que non deben ser divinizados. E que se algún erro grave se cometeu en todos os pontificados anteriores foi precisamente o de deixar bloqueada esa urxente reforma da contorna papal.

3.- Unha das consecuencias dese bloqueo é o inxusto poder da curia romana sobre o colexio episcopal, que deriva nunha serie de nomeamentos de bispos á marxe das igrexas locais, e que busca non os pastores que cada igrexa necesita, senón peóns fieis que defendan os intereses do poder central e non os do pobo de Deus.

Iso ten dúas consecuencias cada vez máis perceptibles: unha é a dobre actitude de man tendida cara a posturas lindantes coa extrema dereita autoritaria (aínda que sexan infieis ao evanxeo e mesmo ateas), e de golpes inmisericordes contra todas as posturas afíns á liberdade evanxélica, á fraternidade cristiá e á igualdade entre todos os fillos e fillas de Deus, tan clamorosamente negada hoxe. Outra consecuencia é a incapacidade para escoitar, que fai que a institución estea

cometendo ridículos maiores que os do caso Galileo (pois este, aínda que tiña razón na súa intuición sobre o movemento dos astros, non a tiña nos seus argumentos; mentres que hoxe a ciencia parece fornecer datos que a Curia prefere descoñecer: por exemplo en problemas referentes ao comezo e ao fin da vida). A proclamada síntese entre fe e razón vese, así, posta en dúbida.

4.- Pero máis aló dos diagnósticos, quixeramos axudar a actitudes de fe animosa e paciente para estas horas negras do catolicismo romano. Deus é máis grande que a institución eclesial, e a alegría que brota do Evanxeo capacita ata para cargar con eses pesos mortos. Non imos romper coa Igrexa, aínda que teñamos que aturar as iras de parte da súa xerarquía. Pero tememos a lección que nos deixou a historia: as dúas veces en que o clamor por unha reforma da Igrexa foi universal e desoído por Roma, están relacionadas coas dúas grandes rupturas do cristianismo: a de Focio e a de Lutero. Iso non significa que a ruptura fose lexítima: só queremos dicir que non poden tensarse as cordas demasiado. Tampouco imos romper, porque a Igrexa á que amamos é moito máis que a curia romana: sabemos ben que apenas hai infernos nesta terra onde non destaque a presenza calada de misioneiros ou de cristiáns que dan ao mundo o verdadeiro rostro da Igrexa.

5.- Durante gran parte da súa historia, a Igrexa foi unha plataforma de palabra libre. Hoxe ninguén crerá que un santo tan amable como Antonio de Padua puidese predicar publicamente que, así como Cristo dixera “apacenta as miñas ovellas”, os bispos da súa época se dedicasen a muxilas ou tosquialas. Nin que o místico san Bernardo escribise ao papa que non parecía sucesor de Pedro senón de Constantino, para seguir preguntando: “facían iso san Pedro ou San Pablo? Pero xa ves como se pon a ferver o celo dos eclesiásticos para defender a súa dignidade”. E rematar dicindo: “indígnanse contra min e mándanme

Denúnciase a dobre actitude: de man tendida coa extrema dereita e de golpes inmisericordes coas posturas que encarnan a liberdade evanxélica

pechar a boca dicindo que un monxe non ten por que xulgar os bispos. Máis preferiría pechar os ollos para non ver o que vexo...” Precisamente comentando este tipo de palabras, escribía en 1962 o papa actual (nun artigo titulado “liberdade de espírito e obediencia”): “É sinal de que melloraron os tempos se os teólogos de hoxe non se atreven a falar desa forma? Ou é un sinal de que diminuíu o amor, que se volveu apático e xa non

chamados a berrar porque tamén hai alí unha imprecación impresionante que tememos teña aplicación ao noso momento actual: “pola vosa causa é blasfemado o nome de Deus entre as xentes!”.

Fixos os ollos en Xesús, autor e consumidor da fe, sabemos que podemos superar estes momentos duros sen perder a paciencia nin o bo humor nin o amor cara a todos,

parece claro que a causa principal da crise é a infidelidade ao Vaticano II

se atreve a correr o risco da dor pola amada e para ela?” Así quixeramos falar: non nos sentimos superiores, pois coñecemos ben, en nós mesmos, cal é a fondura do pecado humano. A Escritura, falando dos grandes profetas, ensina que o seu destino non é o protagonismo senón a incompreensión; e ante iso obríganos as palabras do apóstolo Pablo: “se nos aldraxan bendiciremos, se nos perseguen aguantaremos, se nos difaman rogaremos”. Pero sentímonos

incluídos aqueles cuxo goberno pastoral sentímonos obrigados a criticar. Este é o testemuño que quixeramos dar con estas liñas.

Juan Antonio Estrada, Imanol Zubero, María Luisa Prudencio Morales, Xulio Lois Fernández, Andrés Torres Queiruga, Pilar Barbazán Díaz, José Ignacio González Faus, Benjamín Forcano, Victorino Pérez Prieto e 300 sinaturas máis.

Letras Galegas

Entrevista a Francisco Fernández del Riego

Aldegunde Quiñones

Fernández del Riego

Paco del Riego (Lourenzá, 1913) é unha das figuras máis sobranceiras da cultura galega do século XX. Militou nas Mocidades Galeguistas, traballou pola continuidade do galeguismo durante o franquismo, foi fundador da Editorial Galaxia e achegou á nosa literatura obras fundamentais en tempos de escuridade. Foi el un dos tres académicos que propuxeron á Real Academia Galega instituír un Día das Letras Galegas en 1963. Aínda que con diferenzas, a súa é unha vida paralela a de Ramón Piñeiro, co que compartiu proxectos e traballos. Con esta entrevista iniciamos unha serie dedicada á vida e á obra de Piñeiro, o autor homenaxeado este ano.

PIÑEIRO CONSAGROU A SÚA VIDA Á REIVINDICACIÓN DE GALICIA

Cal é a importancia de Ramón Piñeiro como escritor?

Escribiu pouco. A obra máis destacada é *Olladas no futuro*, do ano 1974, no que recolle unha serie de traballos aparecidos en diversas publicacións. El era un crente na filosofía e escribiu obras filosóficas de reducida extensión -*Significado metafísico da saudade*, *Filosofía da saudade*, etc.- e tamén se dedicou a

Suárez Picallo, Carballo Calero e tamén Piñeiro, que fora convidado por Pedrayo.

Por que foi Ramón Piñeiro a París no ano 1946?

El era un home que, coma min, traballou na clandestinidade para resucitar o Partido Galeguista e el foi ata París representando as forzas clandestinas de oposición ao réxime franquista. Axudado polos vascos atravesou os Pireneos a pé e foi ata a capital francesa onde se puxo en contacto co goberno provisional da República no exilio e con membros do nacionalismo vasco e catalán para conseguir que Castelao formase parte daquel goberno, cousa que conseguiu.

Para que se creou a editorial Galaxia?

Visto que a vía política non progresaba debido ás circunstancias internacionais pensamos en facer unha editora que se consagrara de xeito fundamental á edición de libros e crear conciencia galega no País. Así naceu no ano 1950 a editorial Galaxia, da que fomos ideadores e fundadores Xaime Illa Couto e mais eu. Logo sumouse máis xente, entre

Piñeiro era un home de cultura.

estudos de tipo lingüístico, por exemplo no seu discurso de ingreso na Real Academia Galega, *A linguaxe e as linguas*.

Lembra vostede o Mitin das Arengas de 1925 no que tamén participou Piñeiro?

Pois si. O Mitin das Arengas celebrábase o 25 de xullo e participaban 20 persoas con intervencións breves duns cinco minutos. Falaron Otero Pedrayo, Castelao, Bóveda, Vilar Ponte,

En público era pouco brillante,
pero en privado falaba moi ben.

eles o propio Piñeiro, que foi nomeado director literario e como tal exerceu durante moitos anos.

Que importancia tivo a mesa camilla de Piñeiro?

Moi grande: foi unha das súas mellores achegas a Galicia. El era un home que, en público, era pouco lucido, pouco brillante, pero en privado era moi ilustrativo e falaba moi ben. E os universitarios daquela época, que non coñecían nin a cultura, nin a lingua nin a historia de Galicia foron asistindo diariamente á *mesa camilla* da rúa Xelmírez de Santiago e alí el asesorábaos e formábaos. Así que as novas xeracións fóronse incorporando ao galeguismo a través das leccións que Piñeiro lles dispensaba naqueles momentos.

Vostede e mais Piñeiro foron codirectores da revista *Grial* durante 25 anos. Que representou *Grial* para cultura galega?

Era unha das manifestacións de Galaxia e tiña os mesmos fins cá editorial. Era a única revista que existía no País e que chegaba a centros de cultura estranxeiros, ás universidades norteamericanas,

italianas, francesas, alemás, etc. Recollía colaboracións de todo tipo sempre que tivesen unha dignidade e unha significación positiva.

Que papel xogou Piñeiro como nexo entre a Galicia anterior e posterior á Guerra Civil?

Antes da Guerra pertenceu ás Mocidades Galeguistas de Lugo, pero tivo pouca significación nesa época. Ademais hai que ter en conta que era un rapaz moi novo aínda. O labor fundamental foi desenvolvido por el na posguerra: primeiro na clandestinidade política, despois na orde cultural e tamén mediante o contacto coas novas xeracións para endereitalas cara ao camiño de rexurdimento do País.

Como definiría o piñeirismo?

Á parte da formación galeguista el practicaba un xeito de oposición a determinadas ideas políticas e a xente nova é xente rebelde, e el non o era. Non era rebelde e non tiña un

espírito novo e iso creou inimidade por parte dalgúns dos seus discípulos que deron en chamar ao que el representaba, piñeirismo.

Como era Ramón Piñeiro do trato cotián?

Era un home normal que facía, sobre todo, unha vida de traballo intelectual e que tiña grandes e bos amigos, con xente nova que o seguía no seu xeito de pensar. Pero era sobre todo un home de cultura.

Que lle parece a vostede, que foi o creador do Día das Letras Galegas que se lle dedique a un compañeiro de tantos anos?

Pois paréceme oportuno. Hai moitos que o merecen pero el consagrou a súa vida á actividade intelectual e todo o seu esforzo á reivindicación de Galicia e creo que é merecente desta distinción.

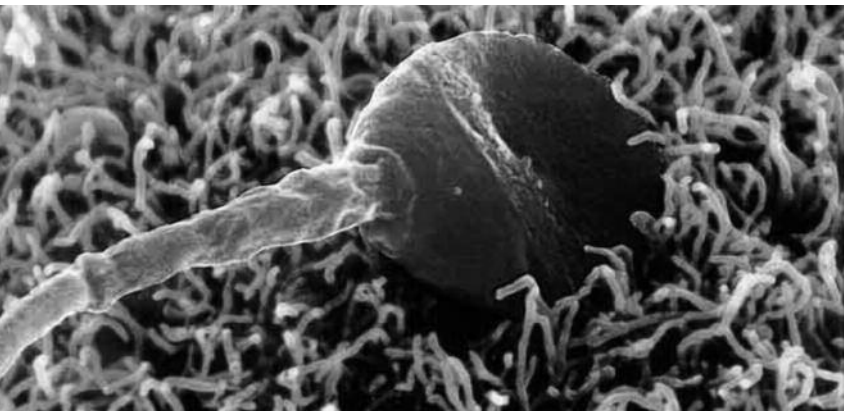
Retrato de Ramón Piñeiro López realizado por Antón Pulido

Aldegunde Quiñones

Debate aberto

Marisa de Corme

Homes de esperma distraído. Reflexión para o debate da lei do aborto

Se eu fose ministra ou estivese nesa comisión que prepara unha lei sobre o aborto, propoñería que se tipificara unha nova responsabilidade penal: a de “home con esperma distraído”. Xa van aló os tempos aqueles nos que cando aparecía unha moza preñada non había como (ou non se quería) saber quen era o pai da criatura. Ó fin todo caía na muller, tanto a culpa como a crianza, e se lle cualificaba de “muller de moral distraída”. Pero agora, en pleno século XXI, cando tanto se ten avanzado nas técnicas que

o aborto, centrados todos eles nas mulleres, eu traería tamén á discusión a parte que, na concepción dunha nova vida, corresponde ós homes. Vai sendo hora de que os homes se fagan responsables do seu esperma despois da exaculación (como, poño por caso, lle pasou a Clinton). E se por “distraemento” ese esperma dá en converterse nun embrión, e logo un feto e logo unha criatura, eu non gastaría o meu tempo en discutir cando empezou a haber unha persoa. Obrigaría a que tamén se fixera cargo del o dono dos

g a m e t o s
m a s c u l i n o s .
Abondaría, poño
por caso, con que
se lle obrigase a
abonar á muller
embarazada unha

Debería tipificarse como delito o esperma distraído

determinan a paternidade dun embrión, dun feto ou dunha criaturiña nacida, temos todas as ferramentas para poder centrar ben a cuestión da paternidade (coido que a da maternidade xa está centrada de máis). Por iso non entendo porque non se está a ter en conta este aspecto agora que se está debatendo a lei do aborto.

Eu propoñería que se tipificase como delito, semellante ó abandono de familia, o “esperma distraído”, e poñería penas duras, así como as que pon tráfico, para disuadir de tódalas posibles “distraccións”. Diante destes debates que se están a suscitar sobre

pensión alimenticia suficiente que lle axudara a sacar o seu fillo ou filla adiante ata a súa independencia económica. Isto reduciría notablemente a cantidade de nais solteiras e faría tamén que deixaran de abortar as moitas mulleres que alegan motivos económicos.

Estes regulamentos que atanguen ó “esperma distraído” habería que aplicalos a tódolos homes, tamén ós menores de 18 anos, porque se teñen idade para exacular tamén teñen idade para facerse cargo dos froitos do seu esperma.

Calculo que esta sería unha boa medida que faría descender, e moito,

o índice de abortos en España, e evitaría non só abortos senón tamén embarazos non desexados. Tamén penso que faría moito máis efectivas tanto as campañas de información á adolescencia sobre anticonceptivos como as políticas de planificación familiar.

E, poño por caso, si unha muller embarazada lle di á súa parella, tanto ten se ocasional ou formal, que van ter un fillo e el contesta aquilo de: “*eu dese fillo non quero saber nada, alá ti*” a ese tal habería que procesalo por un delito contra a vida, pois coa súa actitude está impedindo. É un caso claro de “abortador”, e habería que poñelo penalmente ó mesmo nivel que algúns queren poñer ó persoal sanitario involucrado en abortos. Por iso, tanto se a muller aborta como se non, entendo que o home que tal contesta está fomentando e alentando tal crime, e debería ser procesado.

NOTA: Teñen que perdoar os nulos coñecementos de promulgación de leis e de aplicación do código penal de quen escribe esta carta. Por iso igual todo o que digo non lles poda servir de nada ó poder lexislativo deste país, pero entendo que no debate do aborto se está cargando toda a forza da lei só nunha das dúas partes que concorren para traer ó mundo unha nova vida,... ou para deixar de traela, e non me parece xusto.

Verás, gustárame que comentamos esto do que che vou falar en persoa, de ti a min e de min a ti, pero as circunstancias non o fan posible, alomenos en termos físicos, e non sei se algún día poderá ser así. En todo caso, existes no meu corazón e polo tanto, es. O que quería dicirche é que algún día eu imaxinei que poderías chegar a existir. E ademais de imaxinalo, desexeino. E ademais de imaxinalo e desexalo, quíxeno. E con todo iso, con imaxinar, desexar e querer, sentín. Sentín que quería que naceras, sentín que quería ser nai, que brotaras en min e que medraras, que naceras á vida dentro e fóra de min e que eu aprendera e recibira de ti tanto coma ti de min.

Eu non sei cómo é para outras mulleres a súa vivencia de ser nai. A moitas veulle así, sen nin sequera “procuralo”. Pero iso deberían contarcho elas, as outras mulleres, as que son “nais”: se levaron un susto, se o esperaban ou non, se se disgustaron, se preferían non quedar embarazadas, se foi unha sorpresa porque non o esperaban, se supuxo unha gran alegría porque xa non contaban con quedar preñadas,... se despois, aínda que ao principio foi unha grande desilusión desexárono logo con todas as súas forzas, se se lles fixo moi costa arriba ...

En todo caso, filla, un día eu decidín, dadas as miñas emocións, os meus sentimentos e as miñas circunstancias. Eu escollín e imaxineite brincando por aquí tirando as migas de pan do bocadillo polo chan e eu a rosmar contigo que por que non colles o prato que logo non hai quen teña esto a xeito.

Por iso, filla, unha muller pode quedar embarazada á mantenta, “sen darse conta”, ou mesmo sen desexalo de modo algún, pero algo se move dentro dela, algo tan forte que non se pode tomar á lixeira. Eu escriboche unha carta describindoche o desexo que sentín de terte. Pero eu podía ter sido outra muller, ter outra vida, outras circunstancias, outra situación e non querer ter unha filla. Imaxinas entón como sería esta carta? Sería unha *ben-vida*? De que falaríamos ti e eu, entón, filla? Cres que debatiríamos sobre cando comenzarías a ser ou non a miña filla? Pensas que falaríamos de dende cando es vida ou dende cando aínda non? Ou falaríamos da clase de ben xuridíco (protexido ou non) que es? Sobre si prevalece tal ou cal dereito sobre tal ou cal ben ou valor? Que necesitaríamos ti e eu en tal caso, filla? Que topariamos ao noso redor?

Unha aperta, meu ben.

Mini e Mero, Pedrón de Ouro 2009 Parabéns agradecidos!

XUNTA DE GALICIA

PRESIDENCIA

Secretaría Xeral de Política Lingüística

EDITA: Asociación A. IRIMIA

FEITO EN PAPEL RECICLADO

MESA DE REDACCIÓN: Daniel López Munoz, Luís Gómez Aldegunde, Pedro Pedrouzo Devesa, Rubén Rivas Vidal, Lidia Chan, Manolo G. Turnes, Lina Salgado Iglesias, José Antonio Martínez. Tlf. 986 10 49 45.

COLABORADORES: Xosé Chao Rego, Victorino Pérez Prieto, Xosé Antón Miguélez, Manolo Regal, Alfonso Blanco Torrado, Xosé Lois Vilar, Marta Sopena, Gumersindo Campaña, Tareixa Ledo, Moisés Lozano, Clodio González Pérez, Antón Martínez Aneiros, Sara Paz Quiñones, Manuel Pérez Blanco, Xabier Blanco, Bernardo García Cendán, Valentina Formoso Gosende, Celia Castro Ojea, Xerardo Castedo Valbuena, Engracia Vidal, Francisco Xabier Martínez Prieto, Fernando Veiga, Antonio Pinto Antón, Bea Cedrón Vilar, Mariano Guizán Sánchez, Carmen Soto, Rubén Aramburu.

CORRECCIÓN LINGÜÍSTICA: Lidia Campos Chan, Luís Aldegunde.

SUBSCRICIÓN: Apdo. 980 - 15705 Santiago de Compostela. Telf.: 655 028 253

SUBSCRICIÓN: ordinaria: 24 Euros. de Apoio: 36 Euros. **Correo electrónico** - irimia@wanadoo.es

CONTA: Caixa Galicia, CC/2091-0349-45-3040005822 - Urbana, nº 8 - Santiago / BBVA 0182-0267-15-0207905484

DEPÓSITO LEGAL: C-1417-81 **TIRADA:** 1.300 exemplares **DESEÑO E MAQUETACIÓN:** Ninfa, Riveiro, Martínez

IMPRIME: Artes Gráficas LITONOR S.A.L. **DISTRIBÚE:** IMPACTA

EDICIÓN ELECTRÓNICA: <http://www.vieiros.com/canaís/26/canal-irimia>

Boa Nova

Pastores.

Unha das imaxes de Xesús que máis me conmove é o bo pastor das catacumbas de San Calixto, en Roma. O bo pastor coma imaxe de Cristo perdeu presenza na Igrexa cando se adoptou a cruz. Con todo eu prefiro os coidados do pastor á imaxe do sacrificio. Hai algunhas cousas dos pastores que queredes destacar hoxe, ó fío do evanxeo de Xoán. Os pastores que non son donos do rabaño nin sequera contan as ovellas, e se cando volven do monte falta algunha, nin a botaban de menos.

Xesús preséntase como o bo pastor. Un pastor encargado polo Pai. Non é dono do rabaño, nin decide cal ovella ten dereito a estar no rabaño e cal non. El acólleas a todas ó seu coidado porque sabe que pastorea ovellas de Outro que é máis que el. Con todo, coñece a cada unha das súas ovellas, e as ovellas coñéceno a el. Non se apropia do rabaño, nin se erixe en voz única das ovellas (cada unha ten a súa voz), senón que fala dos coidados e atención que lles profesa, de chegar a dar a vida por elas.

Non deixa que as ovellas se extravíen porque está atento a elas, ás súas necesidades e problemas, e non dubida en cargalas ó lombo cando ve que non poden camiñar soas. Coma bo pastor non impón a súa lei, el só acompaña e alenta, sabendo que o mandado o ten recibido do seu Pai.

¿Cantos pastores da igrexa coñecedes que sexan así?

Marisa de Corme

Domingo 3 de maio. 4º Domingo de Pascua Xn 10, 11-18

Naquel tempo, dixo Xesús: "Eu son o Bo Pastor. O Bo Pastor dá a súa vida polas ovellas. O criado, que non é pastor, de quen non é pastor, de quen non son as ovellas, cando ve vir o lobo, deixa as ovellas e foxe e o lobo rapínaas e dispérsaas; por el anda ao xornal e as ovellas non lle importan. Eu son o Bo Pastor: coñezo as miñas e as miñas coñécenme a min. Igual que o Pai me coñece a min e eu coñezo o Pai, eu dou a miña vida polas ovellas. Teño ademais outras ovellas que non son deste curro: tamén a esas as teño que guiar, e escoitarán a miña voz e falarase dun único rabaño e un único pastor. Por iso ámame o Pai: porque eu dou a miña vida, para tomala de novo. Ninguén ma quita; non, eu douna voluntariamente. Teño poder para dala e teño poder para tomala de novo. Este mandato recibino do meu Pai".

Dise que o home *colabora* cada vez máis nas tarefas domésticas. Xa atravesamos as soleiras dos supermercados, pero se o fitamos, continuaremos a ver dúas estampas tradicionais: termendo dun carriño, un paso atrás de quen o vai enchendo cos produtos, ou concentrado en non esquecerse de nada do que lle indicaron naquel papel que, en vez de lista da compra, por veces semella unha complexa fórmula matemática. "Só dime o que hai que facer que eu o fago". Neste "só dime" dáse o salto copernicano da colaboración á responsabilidade. Colaborar é algo abordable e mesmo gratificante: temos claros os obxectivos e prazos, co que só temos que facelo; ao final, mesmo nos sentimos solidarios, observando os resultados concretos das nosas accións. A responsabilidade é escribir nese papel branco: ninguén nos guía nin nos marca as guías para avanzar; nada nos é alleo e a xornada non ten fin: a cada teima sucédelle unha outra. Hai mesmo a quen lle gustaría ser simplemente solidaria.

José A. Martínez

A PALABRA

ECO

A CLAVE

Falando da lingua Escoitar e calar?

Lidia e Valentina

Haivos cousas... Estoutro día baixamos no ascensor do noso edificio coas nenas. Como este ascensor que temos agora é moi moderno, parou no terceiro para recoller unha veciña que seica tamén se dispoñía a saír á rúa. Xa había que non a viamos. É esta unha muller de poucas palabras. Sempre anda soa e normalmente leva un cariz tristeiro.

E logho como se chaman as meniñas?

...

Ai, puxéronvos uns
nomes boni-

tos. E son ghalleghos. E logho en que lles falades? (dirixíndose a nós as nais). Falarédeslles castelán... Eu non sei para onde imos con tanto ghallegho, non sei que vai ser isto, de Ourense para alá non nos vai entender ninguén.

... Ata outro día. Que vaia ben.

*Adiós

O silencio fíxose dono do momento.

Sáímos á rúa. As nenas foron a enredar e a cantaruxar.

Entramos nunha

panadería
do

cen-
tro da
cidade. Na parede da
dereita tiñan montado
un andel con motivo
da Pascua, para poder
expoñer diferentes

modelos de monas. Tiñan alí pousado un letreiro manuscrito: NON TOCAR. Pois ben, alguén, mentres esperaba a súa rolda para ser atendido, castelanizou o aviso, tachou o segundo N.

Tamén se fixo o silencio.

Esa mesma tarde unha de nós no seu traballo tiña que lle explicar a unha persoa, da terra galega de toda a vida, como debía facer unha serie de cousas, e ela, mal pocado, seica tiña problemas para descifrar o código...

Ai, es que yo no te entiendo, si me hablas así, yo no te entiendo!

Non se preocupe, señora, eu repítollo as veces que lle faga falta.

Ai, pues yo así no te entiendo...

...

E o silencio volveu ser o dono do momento.

Quizais xa estea ben de estar calados e caladas.

Ás veces era mellor
estar xordo...

O Fachineiro da lingua

Analoxías

Xa vimos o discurso de investidura do novo presidente e, polo que respecta a unha das teimas deste fachineiro, cumpriu o prometido e esvaéronse as esperanzas inxenuas dos que aínda crían que ía manter o decreto que pretendía que so rapaces e rapazas tivesen a capacidade suficiente, ao remataren os seus estudos, de expresarse nas dúas linguas oficiais. Tamén a presidenta do Parlamento continuou co piñón fixo e abundou, con palabras suaves, nos argumentos que, por repetidos, queren facer verdadeiros de que aquí había unha imposición lingüística. Nada novo baixo o sol do PP. Unha das consecuencias da idade seica é a

posesión de máis memoria remota ca recente -ningunha das dúas parece adornar os nosos concidadáns- e non puiden evitar que os aplausos recibidos polo presidente e outorgados polos seus deputados e deputadas cando se referiu á derogación do decreto vixente no ensino me trouxese á memoria aqueloutros cos que agasallaron a Aznar cando se votou a participación da guerra de Iraq. Sen dúbida os que fixeron de eco puideron, en ambos casos, elixir mellor causa. Son, xa os estou vendo, os da Galicia de grelo, marisco, queimada e a mi me gusta mucho el gallego pero no lo domino.

A.Q.